

Το φανάρι του Διογένη

Εισαγωγή

Μια ομάδα αρχαιολόγων, βρήκε στη διάρκεια των ανασκαφών της κάτι εξαιρετικά πολύτιμο! Βρήκε μία μαρμαρίνη πλάκα και ένα φανάρι! Με τον καιρό όμως, η πλάκα έχει σπάσει και ορισμένα από τα κομμάτια της λείπουν, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να διαβαστεί το κείμενο. Παρ' όλα αυτά, μετά από μελέτες, οι αρχαιολόγοι έφτασαν στο συμπέρασμα πως η επιγραφή ανήκει στο μεγάλο φιλόσοφο της αρχαιότητας, τον Διογένη.

Γενικές πληροφορίες:

Ο Διογένης ο «Κυνικός» ήταν αρχαίος φιλόσοφος, ιδρυτής της Σχολής των Κυνικών. Γεννήθηκε στη Σινώπη περίπου το 412 π.Χ. και πέθανε το 323 π.Χ. στην Κόρινθο, την ίδια ημέρα που σύμφωνα με ένα θρύλο πέθανε ο Αλέξανδρος ο Μέγας στη Βαβυλώνα. Όλη η ζωή του ήταν σύμφωνη με τις αρχές της «Κυνικής φιλοσοφίας». Πίστευε ότι η ευτυχία και η αρετή πρέπει να έχουν ως θεμέλιο την ανεξαρτησία του ανθρώπου απέναντι στις εξωτερικές συνθήκες ζωής, την περιφρόνηση προς τους κοινωνικούς θεσμούς και την επιστροφή στη φυσική ζωή. Χαρακτηριστικό της περιφρόνησής του προς τους θεσμούς ήταν το ότι ζούσε σ' ένα πιθάρι. Το κύριο σύγγραμμά του, «ο Πάνθηρ», χαρακτηρίζεται από την περιφρόνηση σε κάθε λογής πολιτισμό.

Διδάσκοντας ότι σοφός είναι εκείνος που ξέρει να ζει απλά και φυσικά και ν' αδιαφορεί για τα πλούτη, τριγύριζε στους δρόμους ξένοιαστος, φορώντας τον κουρελιασμένο του χιτώνα που λεγόταν τρίβωνας, κρατώντας ένα ραβδί και κυλώντας μαζί του ένα πιθάρι που μέσα σ' αυτό κοιμόταν.

Επειδή δεν ήταν ευχαριστημένος από τους ανθρώπους, γιατί δεν τους έβρισκε τέλειους, άναψε κάποτε μέρα - μεσημέρι ένα φανάρι και γύριζε στους δρόμους ψάχνοντας. Και όταν τον ρώτησαν «**Τι ψάχνεις Διογένη να βρεις;**», απάντησε: «**Άνθρωπο ζητώ.**».

Άλλη πάλι φορά, καθώς βρισκόταν στην αγορά, φώναξέ δυνατά: «**Άνθρωποι! Άνθρωποι!**» και όταν έτρεξαν κοντά του μερικοί, αυτός τους έδωσε με το ραβδί του λέγοντας: «**Εγώ δε φώναξα εσάς, φώναξα ανθρώπους.**».

Οι αρχαιολόγοι, παρ' όλες τις προσπάθειες και τις μελέτες που έχουν κάνει, αδυνατούν να εντοπίσουν τα κομμάτια. Σε μια πρόσφατη εξόρμησή τους στην περιοχή για αναζήτηση των κομματιών, είδαν την κατασκήνωσή μας. Κατέληξαν, λοιπόν στη θεωρία ότι ίσως εκείνοι αδυνατούν να βρουν τα κομμάτια επειδή δεν ζουν βάσει όσων πρέσβευε ο Διογένης, δηλαδή στη φυσική και απλή ζωή.

Απευθύνονται έτσι σε εμάς για να τους βοηθήσουμε, μιας και η φύση είναι κύριο συστατικό της προσκοπικής ζωής. Μας επισκέπτονται, λοιπόν και ζητούν τη βοήθεια μας.

Οι αρχαιολόγοι για να μας διευκολύνουν, δίνουν τα εξής στην κάθε ενωμοτία:

Ένα φανάρι (λάμπα θυέλλης) διαφορετικό από αυτό που βρέθηκε στην ανασκαφή: μας εξηγούν ότι δεν είναι ένα οποιοδήποτε φανάρι, αλλά αντίγραφο του φαναριού με το οποίο ο Διογένης έψαχνε να βρει τον Άνθρωπο. Γι αυτό θα πρέπει να είμαστε προσεκτικοί στη μεταφορά του και στη χρήση του. Ίσως να έχει ιδιότητες που να μην τις έχουμε εντοπίσει ακόμα. Το φανάρι αυτό θα είναι και ο μοναδικός φωτισμός που θα μπορεί να χρησιμοποιήσει η Ενωμοτία στη διάρκεια του παιχνιδιού.

Ένα ΚΙΤ αρχαιολόγου που περιλαμβάνει:

πτυσσάπανο με αξίνα,

πινέλο,

μεγεθυντικό φακό,

πυξίδα,

κερί,

σπίρτα,

χαρτί,

μολύβι.

Μόλις οι Ενωμοτίες περιεργαστούν τα αντικείμενα, οι αρχαιολόγοι τους εξηγούν πως δεν έχουν κάποιο συγκεκριμένο στοιχείο για το πού πρέπει να ξεκινήσουν να ψάχνουν, αλλά μπορούν να τους δείξουν το σημείο που βρήκαν την μαρμάρινη πλάκα. Τους οδηγούν στο σημείο όπου έχουμε οριοθετήσει σημεία όσα και οι Ενωμοτίες μας με υπερυψωμένο σπάγκο (όπως στις αρχαιολογικές ανασκαφές), και στο κέντρο υπάρχουν κομμάτια από την πλάκα. Λένε στις Ενωμοτίες πως μπορούν να το περιεργαστούν. Εάν οι Ενωμοτίες φωτίσουν πάνω στην πλάκα θα δουν σε διάφορα σημεία το όνομα τους και μία ταμπελίτσα να γράφει «σκάψε κι άλλο». Θα πρέπει, λοιπόν, να βγάλουν την αξίνα και να συνεχίσουν το σκάψιμο. Θα έχουμε θάψει το χάρτη, στον οποίο απεικονίζονται οι σταθμοί που θα επιλέξετε και θα είναι αριθμημένοι ώστε να τους επισκεφτούν με συγκεκριμένη σειρά. Οι αρχαιολόγοι τους λένε πως θα τους περιμένουν στο ίδιο σημείο.

Υλικά: Γύψος για την πλάκα, υλικά ανάλογα με τον αριθμό των Ενωμοτιών σας για το κιτ αρχαιολόγου και ανάλογες λάμπες θυέλλης.

Ιδέες για σταθμούς:

1. Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΔΙΟΓΕΝΗ: Ο Διογένης έθιξε αποκλειστικά κοινωνικά και ηθικά προβλήματα. Η διδασκαλία του ήταν ουσιαστικά επαναστατική και ανατρεπτική για την τάξη που επικρατούσε τότε. Προσπάθησε με τα επιχειρήματά του να αλλάξει την ανθρώπινη κοινωνία που είχε διαφθαρεί. Αυτό κατά τη γνώμη του θα γινόταν δυνατό αν ο άνθρωπος επέστρεφε στην φύση. Πίστευε δηλαδή πως η ευτυχία του ανθρώπου βρίσκεται στη φυσική ζωή και πως μόνο με την αυτάρκεια, τη λιτότητα, την αυτογνωσία και την άσκηση μπορεί να την εξασφαλίσει.

Απ' ό, τι παρατηρούμε δεν είναι πολύ μακριά από τις δικές μας Αρχές.

Φτάνοντας στο σημείο η Ενωμοτία βρίσκει μία ξύλινη ταμπέλα με το όνομά της. Παρ' όλα αυτά δεν βρίσκει κάτι άλλο. Πρέπει να σκεφτεί να χρησιμοποιήσει το μεγεθυντικό φακό. Με μικροσκοπικά γράμματα πάνω στην ταμπέλα έχουμε γράψει τα εξής: «στις Χ μοίρες και στα Χ μέτρα, θα βρεις κάτι γνωστό για κάτι άγνωστο» (προσοχή, οι μετρήσεις να είναι διαφορετικές για κάθε Ενωμοτία). Εκεί οι Ενωμοτίες θα βρουν πάνω σε δέντρο κρεμασμένες λέξεις – γραμμένες πάνω σε χοντρό χαρτόνι – δύο κατηγοριών: καλές και άσχημες για τον άνθρωπο, π.χ. πόνος, καλοσύνη, πόλεμος, δάκρυ, βρισιές, αρρώστια, χαρά, χαμόγελο, παιδί, θάνατος κ.ά. Μόνο με το φως της λάμπας θα πρέπει να βρουν όλες τις λέξεις που έχουν το χρώμα της Ενωμοτίας τους. Όλες οι καλές λέξεις θα είναι κομμένες σε μορφή πάζλ, έτσι ώστε η ενωμοτία φτιάχνοντας το πάζλ, να τους δίνει την οδηγία που θα τους πάει στο σημείο που είναι κρυμμένο το κομμάτι που ψάχνουν.

Υλικά: ξύλινες ταμπέλες (1 για κάθε ενωμοτία), χαρτόνι χοντρό που θα φτιαχτεί το παζλ των λέξεων (διαφορετικό χρώμα χαρτόνι για την κάθε ενωμοτία)

2. ΔΙΟΓΕΝΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ: Ο Αλέξανδρος, που θαύμαζε τον Διογένη, τον ρώτησε σε τι μπορούσε να τον βοηθήσει. Η παροιμιώδης απάντηση που έδωσε ο φιλόσοφος ήταν, «Κάνε πιο πέρα γιατί μου κρύβεις τον ήλιο!». Εντυπωσιασμένος απ' αυτή την απάντηση, ο Αλέξανδρος φέρεται να είπε: «Αν δεν ήμουν ο Αλέξανδρος, θα ήθελα να είμαι ο Διογένης.»

Φτάνοντας στο σταθμό οι Ενωμοτίες βρίσκουν μία περικεφαλαία πάνω σε ένα σκαμνί και έναν πάπυρο με την παραπάνω πληροφορία. Οι άνθρωποι, σε όποιο μέρος της γης και να βρίσκονται, βλέπουν όλοι τον ίδιο ουρανό. Στη δική μας περίπτωση, ταυτόχρονα με εμάς τα αποψινά άστρα του ουρανού τα μοιραζόμαστε με πολλούς ανθρώπους.

Οι Ενωμοτίες καλούνται να σχεδιάσουν με τα σώματά τους 3 αστερισμούς που παρατηρούν στον ουρανό. Εάν τα καταφέρουν τότε ένας Βαθμοφόρος που

βρίσκεται σε απόσταση, ξεσκεπάζει ένα αστερισμό από φωσφοριζέ αστέρια. Η Ενωμοτία πάει προς το μέρους τους και βρίσκει το γρίφο που την οδηγεί το επόμενο σημείο.

Υλικά: περικεφαλαία, φωσφορικά αστέρια.

3. ΤΟ ΚΥΝΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ: Η κυνική φιλοσοφία λέγεται έτσι γιατί είχε ως έμβλημα τον «κύνα» (σκύλος στα αρχαία ελληνικά). Δήλωναν πως «εμείς διαφέρουμε από τους άλλους σκύλους διότι εμείς δεν δαγκάνουμε τους εχθρούς αλλά τους φίλους, για να τους διορθώσουμε».

Έτσι και στους Προσκόπους, προσπαθούμε να διορθωνόμαστε και να βαδίζουμε πατώντας σταθερά στις Αρχές μας.

Φτάνοντας στο σημείο η Ενωμοτία βρίσκει ένα φάκελο με το όνομά της. Ο φάκελος έχει ένα λευκό χαρτί και η Ενωμοτία πρέπει να σκεφτεί πως ίσως είναι γραμμένο με κάτι που δεν φαίνεται. Πρέπει να ανάψει το κερί με τα σπίρτα και να διαβάσει το χαρτί που έχει γραφτεί με λεμόνι. Διαβάζει στο χαρτί ορισμένες από τις Αρχές μας. Ανάλογα με τις λέξεις που έχει βρει θα πρέπει να συνθέσει ένα τραγούδι, το οποίο και θα παρουσιάζει. Το θέμα του τραγουδιού μπορεί να είναι σατυρικό για την ίδια την Ενωμοτία, στην προσπάθεια να διορθώσουμε τους φίλους μας!

Η Ενωμοτία ψάχνει γύρω της και βρίσκει ανιχνευτικά που την οδηγούν στο επόμενο κομμάτι.

Υλικά: φάκελος με τις Αρχές γραμμένες με τη μέθοδο του λεμονιού για να διαβαστούν με κερί για την κάθε Ενωμοτία.

4. Ο ΔΙΟΓΕΝΗΣ ΚΑΙ Ο ΜΟΧΘΗΡΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ: Ο Διογένης θέλησε κάποτε να πειράξει ένα μοχθηρό τύπο αφού έβλεπε τις πράξεις του και είχε ακούσει γι' αυτόν. Οι αρχαίοι Έλληνες συνήθιζαν να βάζουν πάνω από την είσοδο του σπιτιού τους ένα θυρεό. Αυτός ήταν ένα σύμβολο, σήμα ή ρητό που διάλεγαν για την οικία τους. Ο μοχθηρός αυτός άνδρας είχε βάλει πάνω από την πόρτα της οικίας του το εξής ρητό: «ΜΗΔΕΝ ΕΙΣΕΙΤΟ ΚΑΚΟ» (Να μην μπει κανένα κακό). Έτσι ο Διογένης κτύπησε την πόρτα και ρώτησε: «Ο οικοδεσπότης από πού μπαίνει;».

Η Ενωμοτία βρίσκει ένα υπερμέγεθες προσκοπικό τριφύλλι. Στο έδαφος υπάρχουν οι ερμηνείες και η Ενωμοτία πρέπει να τις τοποθετήσει στο σωστό σημείο πάνω στο τριφύλλι. Από απόσταση ένας βαθμοφόρος το κρατάει όρθιο με σχοινιά. Εάν η Ενωμοτία έχει τοποθετήσει τις ερμηνείες σωστά, το αφήνει να πέσει και τότε βλέπουν πως στο πίσω μέρος κρύβεται το κομμάτι που ψάχνουν.

Υλικά: τριφύλλι μεγάλο σε χαρτόνι, σχοινί, κομμάτι πάζλ.

5. Ο ΔΙΟΓΕΝΗΣ ΚΑΙ Ο ΜΟΥΣΙΚΟΣ:

Ο Διογένης πίστευε ότι ο άνθρωπος από τη φύση του είναι εφοδιασμένος με ό, τι χρειάζεται και δεν έχει ανάγκη από περιττά πράγματα. Ακόμη και για την μουσική πίστευε, ότι όταν βγαίνει από φυσικούς ήχους είναι καλύτερη! Όταν είδε ένα μουσικό να χορδίζει την άρπα, του είπε, «Δεν ντρέπεσαι να δίνεις στο ξύλο εναρμονισμένους ήχους, τη στιγμή που απέτυχες να εναρμονίσεις την ψυχή με τη ζωή σου;».

Η Ενωμοτία καλείται να κατασκευάζει μουσικά όργανα τα οποία θα χρησιμοποιήσει σε επόμενο σταθμό.

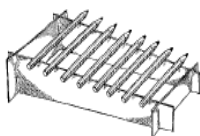
Ένας βαθμοφόρος από απόσταση θα δείξει αναβοσβήνοντας φακό το σημείο που βρίσκεται το κομμάτι.

Υλικά: υλικά για την κατασκευή των οργάνων.

Ξυλόφωνο

Υλικά: 8-12 ξυλάκια ή χοντρά μολύβια
χοντρό χαρτόνι ή κόντρα-πλακέ για τη βάση
μια ξύστρα ή λίμα για ξύλα (ράσπα)

Με το χαρτόνι ή κόντρα πλακέ κατασκευάζουμε τη βάση σε σχήμα μακρόστενου τραπέζιου όπως στο σχήμα. Τοποθετούμε τα μολύβια ή τα ξυλάκια πάνω στη βάση με το μεγαλύτερο μήκος στην αριστερά πλευρά και μικραίνοντας (χορδίζοντας) σταδιακά τα επόμενα με την ξύστρα ή τη λίμα.

Το ξυλόφωνο παίζεται με σκληρή μαργαρέτα.

Τα ξυλόφωνα προέρχονται κυρίως από τη μουσική της Αφρικής και εν μέρη της Ασίας. Στην κλασική ορχήστρα και στη μουσική jazz χρησιμοποιούνται πιο μεγάλα όργανα με 6 οκτάβες σε δύο τύπους: τα ξυλόφωνα με σκληρό ήχο και τις «μαριμπέτες» με πιο βαθύ και μαλακό ήχο.

Παραλλαγή:

Αντί για ξύλα μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε κομμάτια μέταλλο ή σωλήνες οπότε κατασκευάζουμε μεταλλόφωνο

Κουδονίστρες

Υλικά: Διάφορα κουτάκια,
σπόροι ή άλλα μικρά αντικείμενα,
ξυλάκια

Κατασκευάζονται από κουτάκια όπως κουτιά nescafé, αναψυκτικού, πλαστικά ποτήρια κλεισμένα από τη μία μεριά ή 2 πλαστικά ποτήρια κολλημένα στο ανοικτό τους μέρος με μία ταινία ή μικρές κολοκύθες. Μέσα στα κουτιά μπορούμε να τοποθετήσουμε φασές, ρύζι, κομμάτια χαλκιάκια, σπόρους ή ροδέλες ανάλογα με τον ήχο που θέλουμε να παράγουμε. Τέλος μπορούμε να στηρίξουμε την κατασκευή σε μια λαβή από ξυλάκια ή καλαμάκια.

Οι κουδονίστρες μπορούν να ακολουθήσουν ένα ρυθμικό σχήμα αν τις κουνήσουμε ρυθμικά, είτε να παράγουν ένα μικρό θόρυβο αν τις κουνήσουμε μαλακά. Χρησιμοποιούνται συχνά ως ρυθμικά όργανα στη λατινοαμερικάνικη μουσική με την ονομασία «μαράκας».

ΚΛΕΙΣΙΜΟ

Αφού οι Ενωμοτίες μαζέψουν όλα τα κομμάτια του παζλ, συγκεντρώνονται σε ένα σημείο στο οποίο υπάρχει αναμμένη η λάμπα θυέλλης που σας έχει δοθεί δίπλα από την μαρμάρινη πλάκα που λείπουν όσα κομμάτια είναι και οι

Ενωμοτίες για να μπορέσει να διαβαστεί. Δίπλα στη λάμπα βρίσκονται τα κομμάτια που λείπουν από την μαρμαρίνη πλάκα. Οι αρχαιολόγοι δίνουν στην κάθε Ενωμοτία ένα κομμάτι της πλάκας και ο Ενωμοτάρχης τοποθετεί το κομμάτι εκεί που ταιριάζει.

Ο Αρχηγός διαβάζει το ρητό που είναι γραμμένο στην πλάκα:

«Φίλοι μου, το φως στο φανάρι που κρατάτε θα σας φωτίσει να βρείτε τις αξίες των ανθρώπων. Και μια συμβουλή, όταν βλέπετε εξουσία να κρατάτε την όποια στάση κρατάτε και απέναντι στη φωτιά: να μην στέκεστε ούτε πολύ κοντά, για να μην καείτε, ούτε πολύ μακριά για να μην ξεπαγιάσετε».

Γύρω από το χώρο που βρίσκεται η πλάκα έχετε κολλήσει επάνω σε χαρτί του μέτρου φωτογραφίες που φαίνεται καθαρά ο διαφορετικός τρόπος που ζει ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ σε διάφορα μέρη της γης.

Ενδεικτικές φωτογραφίες.

Με τη λάμπα θυέλλης φωτίζει ο Αρχηγός κάθε μία από τις φωτογραφίες και μιλάει σε σχέση με τα εξής:

- τις Αρχές μας και πώς μπορούμε να τις εφαρμόζουμε στην πράξη κάθε στιγμή της ζωής μας
- την σημερινή κοινωνία που δημιουργεί συνεχώς ανάγκες
- τα σημερινά παιδιά και πόσο διαφορετικά ζούνε στα μέρη του κόσμου
- τη φύση και πώς μπορούμε να την προστατεύσουμε
- πώς η εξουσία μπορεί να βοηθήσει αλλά και να καταστρέψει τον άνθρωπο

Tips!

- Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε όσους σταθμούς θέλετε
- Μπορείτε να βάλετε ανάμεσα από τους σταθμούς διάφορες δοκιμασίες για να είναι το παιχνίδι πιο περιπετειώδες
- Στο site του ΣΕΠ υπάρχουν ιδέες για μουσικά όργανα από φυσικά υλικά
- Στο site του ΣΕΠ υπάρχουν φωτογραφίες που μπορείτε να χρησιμοποιήσετε για το κλείσιμο.